

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Summula clarissimi iurisco[n]sultissimiq[ue] viri
Raymundi**

Raimundus <de Pennaforti>

Colonie, 4.III. 1502

VD16 R 168

Capitulu[m] s[e]c[undu]m De vnctione extrema.

urn:nbn:de:hbz:466:1-31223

Folium XXXVI

et ulterius missam perficere in nomine christi. Alteri notandum quod ipse sacerdos
 quando dicit (hoc enim est corpus meum) stat in persona christi. et ideo profert hec verba. hoc enim
 est corpus meum in persona christi. Et per hoc nomen (hoc) non demonstrat ibi corpus
 christi extens. quia adhuc non est ibi. sed quando tota benedictio adimplet. unde quis de illa
 dubitatio de qua per hunc nomen in forma verborum consecratio demonstrat sunt va-
 rie opiniones. tamen ablectis omnibus opinionibus quidam magister solennis concludit quod
 per illud nomen hoc demonstrat et designat verum corpus christi in ordine ad totam
 dispositionem huius orationis. hoc enim est corpus meum. non quod plato solum illo nomine
 hoc. ibi sit corpus christi. sed quia tota forma verborum a christo instituta. ¶ Octo
 unus casus. sacerdos cogitans corpus christi integrum sub specie panis forte sicut
 fuit in utero beate virginis Marie. incipiat dubitare quomodo sub tanta pericula
 corpus christi quod erat magne quantitates possit ibi contineri. tunc dubitat utrum il-
 le debeat missam perficere. Ad hoc respondet quod sic. sed finita missa tunc ille soluto
 dubitationis deest investigare. ¶ Alius casus est iste. ponat quod sacerdos ipse
 necessitatus non habeat hostiam nec farinam tritici. et ulterius ponat quod sit aliquis
 infirmus de cuius morte est timendum. tunc dubitat. utrum ipse sacerdos hostiam fa-
 ctam de hordeo possit dare tali infirmo ne sine comestione moriatur. Ad hoc responde-
 tur quod non debet fieri. sed in tali casu ipse sacerdos debet infirmum instruere ut firmi-
 ter credat et illi proponere articulos fidei. unde Augustinus. crede et manducasti

¶ Capitulum secundum De unctione extrema.

Hic infirmus .i. vno .i. vngitur
 Ic idem solo non bis vngatur in anno
 vel circa .s. hō .i. habere debet
 Octo decemque tamen annos vngendus habebit
 .s. vngendi .s. persone fruunt .s. personis.
 Ordine claustrales alio potuntur in egris
 .s. hō .i. vngitur .i. nisi quod cum desiderio appetit
 Nullus inungatur nisi qui prepostulat ante
 .i. voluntate bona .i. cum varijs demonstratōibz
 Autibus aut verbis aut signis indicijs ve
 .i. demonstrat .s. hō .s. catholice .i. signa .i. eucharistiā
 Ostendens mutus fidei vestigia corpus
 .i. crismat .i. articulo mortis positus.
 Christi suscipiat. at vngatur moriturus
 .s. calumne .s. penam agat .i. a peccato mortali .i. cessans
 Dummodo peniteat mortali labe recedens
 .s. mutus vel infirmus .i. peritōis vere penite
 Inueniantur in his manifeste signa doloris
 .s. membra .i. crismada .s. loca
 Que sunt vngenda loca vel que membra lauentur
 .i. sedule .i. egrum .s. tu sacerdos .i. peccata sua .i. peccati
 Sepius infirmum moneas sua probra fateri

Summula Raymūdi

s^e egrū s^e tu sacerdos portare infirmitates

Hunc hortare dei patienter ferre flagella

.i. serotina s^e p peccis pnia .i. es

Vespertina tibi contritio si datur. et sis

.i. fidelit^r s^e tua .i. dimittit

Pure confessus peccata. deus miseretur

s^e infirmū .i. in fronte s^e tu sacerdos

Hunc non in capite si confirmatus inungas

s^e hoie illa ps capis s^e debet vngi illa loca

In confirmato non frons. sed tempora debent

.i. epi .i. vngent tales ptes faciei

Vngi. pontifices crismabunt crismate frontes

.i. post hoc .i. illas partes

Hinc oculos. aures. nares. loca post labiorum

.i. vltimo

Pectus. vtraq; manus vngas. postremo pedesq;

s^e tu p sbyf crismas illas ptes.

Non vngas scapulas quia mysterio caruerunt

.i. sacerdot^r .i. man^r .i. interi^r .i. exteri^r s^e tu sacerdos

Prefbyteri palmas non intus sed foris vngas

.i. asserūt s^e sacre scripture s^e man^r sacerdot^r .i. licitū

Dicunt doctores q^o eas non vngere phas sit

s^e man^r .i. crismauit .i. eps .i. dū ordinabat

Quas vngit presul cum presbyterum faciebat

.i. crismare .i. infirmū .i. eps crismauit

Vngere non debes egrum quem presul inungit

.i. eger

.i. crismata

Si facit infirmus cresum tunc vncta lauentur

s^e illud

.i. piciat sine in aquā fluentē

Membra. quod inde lauas totum iaciatur in ignem

.i. pena mortalis s^e septē

Si trahit vngendum dolor extremus. sine psalmis

s^e egrū s^e tu sacerdos. i. subito s^e infirm^r .i. nō crismat^r

Hunc vngas citius vt non moriatur inunctus

¶ Capitū scdm hui^o totius. in q^o autor vult determinare de sacramēto vnctōis postq^o in pcedēti determinauit de sacramēto eucharistie. Et diuisit illa ps in duas ptes. Nam in pma pte autor ponit aliq^s regulas et documenta de illo quō sacerdos d^e se habere circa loca vngēda. In scda pte ponit qdam incidentia. Scda ps ibi (In torneamētis) Quantū ad pnam partē p^rus l^re stat in vndecim regul. Prima ē talis. q^o ipse eger seu infirm^r nō d^e bis in vno anno vngi. s^e tm̄ semel. et hoc est vez sūp̄e manet in

Folium XXXVII

vna infirmitate. s; si ipse vadit de vna infirmitate in aliam tunc ipse potest bis ungi. Et ergo sacerdos qui vult aliquem infirmum ungeri tunc debet requirere utrum sit unctus in illo anno. Tunc auctor in scriptura addit quod aliter est de personis claustralibus et spiritualibus. quod iste personae plures possunt ungi quam personae seculares. Et ideo sacerdos caute debet se regere circa ungentes. quod tenetur scire an ungenti sine spiritualibus et etiam secularibus. et tenet interrogare an infirmus in infirmabat per totum annum an non. et secundum hoc se regat. ¶ Secunda regula. quod ille qui debet ungi debet esse decem et octo annorum antiquus. Et rationem assignat sanctus Thomas et dicit quod ipse ungentis debet habere rationem et voluntatem plenam et perfectam. Et ideo puer non videtur ratione non debet ungi. s; si aliquis puer esset quattuordecim annorum vel circa cum bona ratione et discretione. talis posset ungi ut patet de multis pueris ubi vnus magis videtur ratione quam alter. ¶ Tercia regula. quod nullus debet ungi nisi prius cum deuotione illam unctionem desiderauerit et postulauerit. Sed si est ita debilis quod non potest sacramentum vinctiois postulare tunc sufficit quod signum faciat cum oculis vel cum manibus illud sacramentum desiderando. Et vera signa sunt illa ut cum oculis lacrymetur et ut manus suas ad celum eleuet. et etiam quod suspiret in suo corde. ¶ Quarta regula est. quod ipse mutus non debet ungi mere corpus christi nec debet ungi nisi postulauerit cum certis signis. et cum hoc sit catholicus siue christianus verus. ¶ Quinta regula est talis. quod loca ungentia et membra debent lauare et lotio in igne projici. Et sacerdos debet ipsum infirmum sepius monere quod omnia peccata sua confiteatur et patienter sustineat punishmentem pro suis peccatis. ¶ Sexta regula. quod si aliquis est confirmatus tunc sacerdos non debet ipsum ungeri in fronte. et ratio est quod episcopus cum eum confirmauit tunc unxit eum in fronte. et ideo non est ungentis in fronte post. ¶ Septima regula est talis. quod oculi. aures. nares. manus et pectus nec non et pedes. omnia haec sunt ungentia. Sed scapulae non debent ungi. et ratio illius patet in scriptura. quod scapulae carere mysterio diuino. quia non faciunt ad diuini officium sicut alia membra. ¶ Octaua regula est. quod presbyter aliter est ungentis quam laycus. Et ratio est. quod manus presbyteri interitus non debent ungi. quod ab episcopo vincta sunt illa loca quando gradum sacerdotij condonauit. s; manus presbyteri debent ungi exterius. ¶ Nonna regula. si aliquis presbyter inuenerit aliquem infirmum tunc simplex sacerdos non debet ungeri eum. et hoc est verum in vna et eadem infirmitate. ¶ Decima regula. si infirmus unctus facit cresum. id est transitum de infirmitate ad sanitatem. tunc loca vincta debent lauare. et lotio illa projiciatur in ignem vel in aquam fluentem. Unde dicitur expositores hic circa textum. quod cresus est mutatio alicuius morbi siue infirmitatis ad sanitatem. ¶ Ultima regula est talis. si aliquis infirmus esset inclinatus ad agonem mortis. tunc sacerdos hoc cognoscens debet omittere septem psalmos. et debet agonizantem ungeri et postea septem psalmos legere ne aliquis sine unctione moriatur. et sic substantia sacramenti carens etiam careret effectu sacramenti.

¶ Notandum est circa litteram. quod communiter in passu presentis textus habetur tempora. non est hoc opinandum esse de intentione auctoris. sed propter antiquos quosdam et positiuos grammaticos. Pro quo sciendum est quod quidam antiqui grammatici dixerunt quod hoc nomen tempus haberet duo significata. nam quando scriberetur p. e. quod tunc significaret quandam

Sūmula Raymundi

dimensionē p̄tinentē ad q̄n. S̄z q̄n f̄caret p̄tes hoīs tūc deberet scribī p̄ i.
dicēdo t̄imp̄. Et s̄m illā distinctōem antiq̄z in l̄ra stabit t̄impora. Sed
t̄n in veritate illa distinctio min̄ valet. nā illud duplex f̄catū habet p̄ hoc
nomē r̄epus sub vna platōe. Nā q̄ t̄ps f̄cat dimensionē rez de se p̄z. s̄z q̄
t̄ps sub eadē platōe etiā f̄cat p̄tes faciei. p̄z p̄ psalmistā dicentē. z requies
r̄epozib̄ meis. vbi ponit̄ r̄epozib̄. Et illud clare declarat̄ B̄recista dicēs.
Pertinet ad q̄n t̄ps dimētio rez. Signat̄ p̄ idē ps̄ p̄trea faciei. Hac p̄ p̄te
t̄n p̄sumūt dicere q̄dā T̄imp̄ q̄d tan q̄ dictū puerile refuto. Et sic p̄z q̄
s̄m rei veritatē dici d̄z t̄pa. s̄z si in textualib̄ habet̄ t̄impora hoc ē s̄m v̄sum
antiq̄z positioz. q̄ sic sunt loquuti p̄pter h̄zē d̄zām inter h̄c duo f̄cata.
S̄cdo notandū in l̄ra. q̄ eger nō d̄z vngi nisi semel in anno. Et hac
l̄ra elicit̄ q̄ infirm̄ solū vngend̄ est in fine vite q̄n nō ē spes vite amplius.
Pro q̄ dubitat̄. vtz q̄libet postulat̄ vncōem sacrā sit vngēdus. Ad hoc
r̄idet sc̄us Tho. q̄ nullus hō sit vngēdus nisi infirmus z positus in articulo
mortalit̄is de q̄ nō est spes euadēdi mortē. Per hoc q̄ d̄z infirmus exclu
ditur san̄. imo si illi statim peteret nō sunt vngēdi. Per hoc q̄ d̄z positus
in articulo mortis. excludit illos infirmos q̄ nō t̄met mortē. nā tales non
sunt vngēdi. S̄z p̄ hoc q̄ d̄z in textu q̄ d̄z postulare vncōem. excludit illos
q̄ nō postulat̄ eū debita rōne sacramentalē vncōem. vt sunt frenetici
q̄ p̄tinue sunt furibundi. quia tales sunt sine rōne

Tercio notandū. q̄ sc̄us Jacoby in canonica sua d̄t. si q̄s vest̄z infir
mat̄ vngat̄ oleo sanctificato. z si q̄s ē in pctis p̄s byteri oiet̄. p̄ eo vt remitt̄
tant̄ ei pctā. Et q̄b̄ p̄bis notat̄ triplex effect̄ vncōis. Prim̄ ē q̄ vncō
augmētat̄ grām z deuotōem. Sc̄ds effect̄ q̄ p̄ vncōem alleuiat̄ morbz.
nā si infirm̄ eēt euasur̄ mortē tūc citius euaderet q̄ si nō eēt vncus. Et
hoc ē p̄ra illos q̄ credūt q̄ q̄n aliquis vngit̄ q̄ ille nō p̄t euadere mortem.
Terc̄ effectus ē q̄ vncō delet venialia. vñ d̄t metr̄ista. Vngoz in extre
mis vt sit mihi grā maior. Et morbz leuior. ac mea culpa minor.

Itē nota. q̄ in ip̄a vncōe duo sunt. s̄ materia z forma. Materia vncō
tionis ē oleū oliuē p̄secratū ab ep̄o. S̄z forma vncōis ē duplex quā in st̄i
tuit̄ B̄reḡ. z ē de p̄catūa. z ē ista. Per istā sacrā vncōem delet tibi de
quicq̄d deliquisti p̄ visum. auditū. gustū. tactū. z c̄ijs. Alia est quā instituit̄
b̄tus Hieron̄. z ē indicatiua. z ē ista. Vngo oculos tuos oleo sc̄ificato in
noīe patris z filij z sp̄s sancti amē. S̄z aliq̄ moderni p̄s byteri faciūt vñā aliā
formā mixtā ex illis duab̄ dicētes Vngo oculos oleo sc̄ificato in noīe pa
tris z filij z sp̄s sancti. Et subiūgunt. z p̄ istā sacrā vncōem delet tibi
deus quicq̄d deliquisti p̄ visum. auditū. gustū. z tactū. z sic de alijs

Itē nota. d̄z in vna regula. q̄ mēbra vngen da p̄us debent lauari. hoc
em̄ sit duplici de cā. Prima cā est. p̄pter reuerentiā sacramenti. videlicet ne
sacramentū ad locū immundū ponat̄. Sc̄da cā est in signū huī q̄ nostra
p̄cia debet esse lota ab omib̄ pctis. Sed d̄z vlt̄erius in regula q̄ infirmus
nō d̄z vngi in fronte. z rō huius est. qz ep̄s fronte vngit̄ in p̄firmatōe. nō
potestas superioris nō conuenit inferiori.

Itē nota. in vna regula d̄z q̄ sacerdos d̄z inducere infirmū vt p̄fiteat̄
et p̄niam agat. Dubitat̄ ergo. vt p̄ p̄nia serotina v̄ p̄tricio sit vera penitē
tia. Dicūt aliq̄ doctores q̄ nō. qz omis penitētia debet fieri ex amore z nō

Folium XXXVIII

ex timore. s; pnia vesprina vel serotina nō fit ppter amorē. s; magis ppter timore. ergo penitētia serotina vel vesprina nō est vera penitētia. **Da** ior patz p magistz sententiaz dicentē. q; directa pnia debet esse charitatis ua. sed minor pbat. quia illa pnia q; fit in agone mortis ista fit ex timore quia ipse infirmus penitet ppter metum mortis. quia si non timeret mortē et sciret se euadere nunq; peniteret. quare sequitur q; tarda penitētia siue serotina fit ex timore. z psequens nō est penitētia. **Ad** hoc dubium respondēt doctores vnanimiter q; penitētia serotina dūmodo penitētia fit at ex tota cordis pntōe vera est. **Et** hoc p; de latrone q; pēdebat in cruce cū xpo in latere dextro. q; ille latro penituit in agone mortis dicens. memento mei dñe dum veneris in regnū tuum. **S; tū** sup hoc nemo d; se remittere vt suam penitētia tardare velit vsq; ad vltimā extrematē vite sue. **Nā** dicūt doctores q; nō tū pntio siue pnia saluauit istum latronem in cruce. sed sua magna fides quā habuit in christum. magis em credidit q; sancti z sancte martyres. z hoc ex tactu stille sanguinis christi sup ipsuz stillatis. qui erat infinite virtutis ad soluendum vincula peccatorz. z de b; **Dr** Apoc. pmo. Christus lauit nos a peccat; nostris in suo sanguine. **Nā** hoc quod fideles martyres crediderunt hoc vidit ad oculum. **Etiam** eorum fides pfirmata fuit p signa z miracula. **Iste** autē latro vidit xpm penitentē in cruce z dānatū tanq; malefactorē. nihilominus tū ipm filiū dei eē credebat. z hec maxima fuit causa sue saluatōis. **Et** ergo d; beatus **Aug**ustinus. pnia sera raro est vera. **Nā** vt frequēter nō ex amore z vera cordis pntōe. sed ex timore pcedit. **¶** **U**terius est notandū. ista d; q; illa mēbra. sc; oculi z manus delent vngi. **Et** huius est duplex rō. **Pr**ima. q; p ista mēbra pncipalr exercet cultus diuinus. z q; vnctio est qdam pfirmatio spūalis. ergo vt ista mēbra pfortarent vngi debēt. **Sc**da rō. illa mēbra vngi delent p q; deliquimus z peccauimus. sed visu. auditu. tactu. z sic de alijs peccauimus. ergo illa mēbra tanq; pncipaliora vngēda sunt. **¶** **U**ltimo est notandū de casib;. **Pr**imo. dubitatur vtrum vesan; z freneticus in extremis sunt vngendi. **R**ūdetur sub distinctōe. quia vel tales sunt p;ntue furibundi absq; epis interuallo. vel aliqñ. z aliqñ nō. **Do**cto ad dubium d; q; si p;ntue sunt furibundi nō sunt vngendi. **R**atio est. q; omnis vngendus debet habere rāōnem voluntatē z desiderium vnctōis. sed tales frenetici nō desiderant vnctōem. **S**i autē isti frenetici z vesani alē quādo sunt furibūdi. tunc si p;ntue vnctōem quādo vsum rāōnis habēt tunc delent vngi z als nō. **¶** **S**ecds casus. an sit vez q; ipi infirmi dicunt ante mortem ipis apparere ipm angelū vel dyabolū z videre iudiciū diuinum. **Ad** hoc respondet brūs **Aug**ustinus q; sic anima p; scire iudiciū particulare. vt maneat in purgatorio vl in loco vbi peccauit. nō tamē hoc pferitur omibus aiabus. **S**ed aia nō potest scire iudiciū vlc. quia tale iudiciū tū em apparebit in die nouissimo quādo dicetur bonis. venite benedicti. et malis. ite maledicti. **Mat**hei. xxv. **U**ñ si bona fecerūt in pnti vita tunc ipis erunt angeli p;ntes aiam custodientes. p oppositum autē si mala fecerunt in p;nti vita. tunc ipis erunt dyaboli p;ntes animā expectātes **Alij** autē sic respondent quādo queritur. vtz ipi infirmi vez dicunt quādo dicunt se vidisse angelū vel dyabolum circa se in infirmitate. dicendū q; h; est

Summula Raymūdi

possibile quā ex diuina puidentia permittitur. et sine concupiscentia dei fieri
nō potest. quia illi sunt spūs q̄ nō p̄nt videri. cum nihil videt nisi coloratum
vt dicit Aristoteles in libro sc̄do de aīa. sed ip̄i nō sunt colorati. quare sc̄q̄
tur q̄ non p̄nt videri nisi specialiter p̄cedatur ex gr̄a dei. ¶ Tercius cas
sus. an v̄z sit q̄ plures hoīes dicūt se vidisse deū in agone mortis. Ad
hoc r̄ndet beatus Hieron. q̄ sic. q̄ filius dei tantā misericordiā h̄z ad ip̄m
hoīem q̄ in fine vite cuiuslibet hoīs se manifestat. nam mori p̄ nobis vo
luit. Et illud idē p̄firmat in euāgelio vbi dicit. Et iterū veniā ad vos. et iō
apparet ip̄i hoī in fine mortis. ¶ Quartus casus. ponat q̄ aliq̄s hō sit se
mel vinctus in vna infirmitate et diu maneat in eadē infirmitate. licet non
sub equali trāscu. tūc dubitat. v̄z postea articulo mortis imminēte poss
sit itēz vngi. Respondetur q̄ illa medicina nō solum respicit morbum. sed
etiam infirmitatis longitudinē. ergo nō obstātē p̄ma vinctōne in articulo
mortis facta. si euaserit et diu in ista infirmitate pseuerauerit sub ineq̄li trā
scu. potest iterum vngi. q̄ medio t̄p̄e p̄t hō venialiter peccare. quia illud
tunc itēz delet p̄ vinctōem. ¶ Quintus casus. aliq̄s intrans bellū timēs
se interfici vel etiā iudicatus fideliter petens vinctōem. dubitat an debeat
vngi vel nō. Respondet q̄ nō. quia solus infirmus est vngēdus. talis at
nō est h̄mōi. igitur r̄. ¶ Sextus casus est iste. v̄z gnauis et pigri et ra
les p̄similes istis sint vngendi. Respondetur q̄ nō. quia isti q̄ debent vng
gi debent esse animalia p̄fecta bona ratōne v̄rentia. sed sic nō est de pigri
is et quādoq̄ de gnauis. Si em̄ v̄sus factōnis bone in gnano reperiret se
cus esset. ¶ Septimus casus. ponatur in casu q̄ aliq̄s infirmus dicat ad
sacerdotem. domine dicitē mihi viam p̄ quam valeo venire ad regnum ce
lorum. tunc dubitatur quā viam sacerdos debet ei manifestare. et quō ip̄
sum instruere debet vt p̄ueniat ad regnum celorum. Ad hoc respondet san
ctus Augustinus. q̄ ip̄e sacerdos debet inquirere ab infirmo. et si affirma
tiue responderet ad ea que querit ab eo. tunc talis p̄culdubio secure morit̄.
Primum quod q̄rere debet ab ip̄o infirmo an credat in articulos fidei q̄ sunt
traditi in ecclesia dei. Si infirmus dicit q̄ sic. tunc sacerdos debet responde
re. hoc est bonum signum quo ad salutem anime tue. Secundo sacerdos
querat. an gaudet mori in fide catholica. si responderet q̄ sic. tunc sacerdos
dicat hoc est bonum signum r̄. Tercio sacerdos querat. v̄truz doleat v̄
q̄ christum offendisse eius creatorem. si responderet q̄ sic. tunc sacerdos di
cat hoc est bonum signum. Quarto querat. v̄trum doleat de peccatis cō
missis. si respondet q̄ sic. tunc sacerdos dicat. hoc est bonum signū. Quin
to querat. si euaserit mortem v̄trum velit peccata sua deplangere et ampli
us non peccare et cum hoc sua peccata velit emendare. si responderet q̄ sic.
tunc sacerdos dicat. hoc est bonum signum. Sexto et vltimo querat sacer
dos. an credat p̄uenire ad regnum dei non meritis suis sed per merita ies
u christi et p̄ eius amarissimā passionem. et si ip̄e infirmus oibus istis fir
miter adheret p̄fiteo et credo. tūc ip̄e sacerdos dicat sibi eū p̄solando.
Si aduersarij tui ad te veniant in exitu anime tue recordare christi passio
nem et eris securus de vita eterna. ¶ Octauus casus. ponat q̄ sit aliquis
malus q̄ p̄ maliciam intrat infirmitatē ita q̄ mutus efficiatur. sicut legitur
de illis qui solent sanctos increpare et vituperare. tunc dubitat. v̄z tales

Folium XXXIX.

morte imminere debeant ungi. Ad hoc videtur quod si ipse sacerdos per aliqua
signa manifesta sicut per gemitum vel elevationem manuum in celum vel suspiratio-
nem cognoscit illum infirmum sacramentum vinctio desiderare. tunc tenet ipsum
ungere. si istis signis remotis et non factis transeat vinctio a talibus malivolis.
¶ Ultimus casus est iste. ex quo in iure prohibetur quod homo huiusmodi parvum caput
et mus non debeat ungi. tunc dubitatur an etiam homo nimis magni ca-
put huiusmodi non debeat ungi. Videtur quod inter omnia animalia quaedam sunt monstruosa et
imperfecta. sive talis defectus venit ex superabundantia sive ex defectu. ita quod
habet rationem valde imperfectam. huiusmodi non sunt ungentia. quia omne animal quod debet
ungi debet habere perfectam rationem et discretioem

In torneamentis lesus si vixerit horam
i. in hastiludijs i. occisus i. parva
s. hora s. exis i. peccata

In qua contritus. sua crimina confiteatur
i. eucharistia s. in loco sacro

Corpus ei domini datur. ungitur. nec sepelitur
s. vel aliis nobiliter s. torneamenta

Nemiles pronus sit ad ista. negatur et isti
i. ecclesiastica cumulatior blasphematur s. lesi

Sancta sepultura. corpus confunditur eius
s. lesus i. moritur s. iura ecclesiastica

Qui sic decedit. sed cetera nulla negantur
s. iura s. ad salutem i. remouet

Que profunt anime. sic iste restringitur inde
s. causa iusticie intrant huiusmodi s. ecclesiasticam

In bello iusto ius omne datur morienti
i. discussor criminum

Confessor licite sis furibus et sceleratis
s. fures aut alios piores i. iusta

His. quos damnauit sententia iudicis equa
i. cum talibus impedimentis i. custodia ciuitatis i. ligantur

Et quos compedibus custodia publica vincit
i. homicidia i. morte furum etc.

Latronum mortem. furum suspendia. clades
i. quicquid s. tu sacerdos

Qualescunq; caue ne conspicias. quia iure
tale officium diuinum

Dissam cantandi tibi tollitur inde potestas
i. aliqd signum s. fur i. periculum i. intrare

Non facias quicquid quo casum mortis inire
aliquis i. sine i. morte desiderio i. paritatis furi

Posit. et absq; necis. consensu condoleas huic
s. iug

Summula Raymundi

¶ nos raymundus visiois mortis deponibilis .i. iste casus
Dicimus articulus q̄ dispensabilis hic est
homo .i. iste

Fortuus inuentus vbiq̄ sit. hic sepelitur

.i. in cimiterio incognita inuēti
nobiscum. dubia si mortis causa sit eius

.i. nota inuēti .i. nō d̄z sepeliri in cimiterio

Si manifesta mali sit causa. foris sepelitur

¶ Nec magis ponit incidētia q̄ incidūt ex p̄dictis. Et diuidit illa pars in
tot pres q̄ ponit incidētia. pres parebūt. Primū incidēs siue p̄ma regula
la est. si aliq̄s lesus fuerit in torneamētis vel p̄cussus vsq̄ ad articulu mort
tis. et ille sup̄iixerit ad modicā horam. ita q̄ sua cr̄mina p̄t p̄titeri tūc ille
est p̄municāndus et vngēdus. s̄z d̄z carere ecclesiastica sepultura. vt p̄z de tor
neamentis p̄mo et vltimo. Rō est. q̄ tunc alij nobiles nō efficiūtur ita p̄
ni ad h̄mōi torneamēta siue ludos. et sicut alij restringantur a tali ludo. nō
debent sepeliri in ecclesia siue in cimiterio. s̄z in campo p̄ aspectum aliorū vt
alij cessent a tali ludo. S̄z tūc oia alia ecclesiastica iura q̄ p̄sunt saluti aīme
sue nō debent denegari tali. ¶ Scdm incidēs q̄d ex illo orit̄ est. si aliq̄s in
trat bellū iustū tūc oia iura sacramētalīa p̄t illi porrigi. et hoc est v̄z. si cā
iusticie vel cā defendēdi cōe bonū vel patriā defendēdā intrauerit bellū.
Si autē cā spoliatiōis vel p̄pter aliā cām sibi silem intrauerit bellum tunc
illa iura sacramētalīa et ecclesiastica nō porrigent̄ ei. ¶ Tercū incidēs siue
regula. q̄ licitū est audire p̄fessionē ab ip̄is furibz et latronibz. Et si p̄tinge
ret q̄ aliq̄s sacerdos deberet eos audire. tunc disponat q̄ tales fures et la
trones sint soluti a vinculis. q̄ si nō essent soluti sed ligati p̄pedibz. tūc nō
d̄z eos audire. Et hoc est p̄pter reuerentiā sacramēti siue de b̄n̄ esse illi sac
ramenti. s̄z p̄fessionis. s̄z nō de iure. q̄ p̄fessio liberat a peccō. s̄z d̄z esse solu
tus a vinculis corp̄is quēadmodū Petr⁹ Act. 12. ¶ Quarta regula. q̄ q̄
cūq̄ h̄z volūtate clericādi. ille d̄z se cauere ne vnq̄ videat mortē malozum
hōim. vt suspendū. p̄bustionē et c. q̄ talis faciliter intrat irregularitatē per
quā tollit officium celebrandi missam. vt si ip̄e letaret de morte ip̄oz. vt cō
sile op⁹ expectaret. ¶ Quinta reglā. null⁹ sacerdotū loquat̄ q̄c̄q̄ de his
malefactoribz. ita q̄ nihil d̄z facere nec dicere de his maleficis. et h̄ nec sig
nis nec nutibz. nec v̄bis. nec ope. ne intret irregularitatē. ¶ Sexta regula.
si aliq̄s mortu⁹ inuētus fuerit in aliq̄ loco. siue sit in aq̄ siue in cāpo. siue in
silua. ille est sepeliendus nobiscū. i. in cimiterio. Et hoc est v̄z. si cā mortis
illius sit dubia tūc s̄m hoc d̄z opari. Si autē sit nota et manifesta. tūc iterū
s̄m hoc d̄z opari. puta si cā mortis ē homicidiū vel aliq̄d h̄mōi. tūc nō est
sepeliendus in cimiterio. s̄z in cāpo. Eodē mō d̄z si aliq̄s suspēsus inuenire
tur in cāpo quē sciret esse suspēsum. ille nō esset sepeliendus in cimiterio.
¶ Circa trām p̄mo ē notandū. ex q̄ torneamentū d̄z esse ludus siue ex
ercitiū vbi plures armati p̄fluūt siue p̄ueniūt vt velint intre bellū. tūc sciē
dū q̄ aliq̄s p̄t intrare bellū cū torneamētis dupl̄. Vno mō p̄pter vānam
gl̄iam. s̄z p̄pter mulierū siue virginū p̄placentiā. et si talis sic moriatur siue
interficiat tunc ip̄e non debet sepeliri in cimiterio et in loco scō. Alio modo

aliq̄s p̄t intrare torneamētū suū bellū cō exercitiū vt postea possit eē abiliōz
in vero plio. z mēbra sua abilitent z abilia fiāt. aut ad defendēdū patriā
vel ad defendēdū cōe bonū vel ad defendēdū orphānos z viduas. z si tal
moriat̄ in bello tūc ei datur ecclesiastica sepultura.

¶ Secūdo nota. quōis aliq̄d corp⁹ sepelit̄ extra cimiteriū p̄pter h̄ non ē cre
dendū q̄ iste hō sit dānatus ex eo q̄ sepelit̄ extra cimiteriū. Et rō est. q̄ lo
cus nō scificat corpus. s̄ corp⁹ scificat locū. q̄ sc̄m corp⁹ ad quēcūq̄ locuz
ponit̄ illū locū sanctificat. et istd̄ p̄z p̄ multa corpa scōp̄ q̄ sanctificauerūt
loca. z ergo nō est credendū q̄ aie illoz hōim sepultoꝝ extra cimiteriū pro
pterea puabūt̄ gloria celesti

¶ Tercio notādū. sicut habet̄ extra li. v. de torneamēt̄. torneamenta s̄z
phibita in qb̄ pueniūt̄ milites ad ostētatōem audacie ex qb̄ aiab̄ mul
ta pericula sepi⁹ pueniūt̄. nā si q̄s ibidē interfect⁹ fuerit ecclesiastica carebit
sepultura. s̄ si q̄s ad torneamēta venerit nō oīno p̄t laudē. s̄ p̄t aliā cau
sam honestā. videlz vt req̄rat debita sua a creditore. si tūc interfect⁹ fuerit
p̄t in cimiterio sepeliri. Sicut legit̄ extra de torneamēt̄ loco preallegato.

¶ Quarto notādū. si fures vel latrones in furādo vel plūdo occidant̄
nō est orādū p̄ eis. vt habet̄ ca. de furtis. v. Itē furib̄ in ecclia nō datur se
pultura. s̄ tñ cū fuerint p̄fessi z p̄triti licet̄ eoz crimina sint manifesta. tūc
ipsis p̄t dari corp⁹ dñi. s̄ sepultura nō. nisi eoz p̄ sanguinei sat̄s facere pro
eis pmittat̄. vt p̄z extra de raptorib̄ ca. vbi supra

¶ Ultimo est notādū de casib̄. Primus est iste. ponat̄ q̄ aliq̄s sacer
dos staret circa mortē malefactoris gaudēs de morte ipsi⁹. nunq̄d efficiē
irregularis. Rūdet̄ q̄ nō est pueniens sacerdotib̄ z clericis audire. videlz
re. aut iudicare mortē malefactoris. q̄z facilliter p̄nt incurrere irregularitatē
Unde sacerdos pmouēs aliq̄ē vbo vel facto. z si delectat̄ z dat p̄sensuz
aliquāter ad mortē ipsius vel coadiuuat vel si nutib̄ vel signis ipm̄ p̄
mouet ad mortē est irregularis. s̄ si ex casu p̄tingit q̄ p̄spicit mortē ipsi⁹.
tunc d̄z ei p̄dolere verbo vel ope. Et ille articulus dispēsandus est z excu
sabilis. Sic s̄t̄ si gaudet de morte ipsius z tñ nō pmouet ipsum ad mor
tē. iste articulus est dispēsabilis. sed hoc solū a sede ap̄lica. ¶ Secūds cas
sus. ponat̄ q̄ iudex ciuitatis dat licentiā aliq̄ē suspēsum vel rotatū sepe
liri. z amici eius portāt̄ eū ad eccliam. tūc dubitat̄ an p̄s byteri debēt cum
admittere ad sepulturā ecclasticā. Rūdetur si talis fur fuerit p̄fessus con
tritus z cōcatus tūc p̄t sepeliri in cimiterio. z hoc cū licētia ep̄i z plebani. z
tñ simplr̄ sepeliri nō d̄z nisi amici pmittant̄ sat̄s facere pro eo pro quo iste
fur est mortuus. ¶ Sz dicerēs. nūq̄d ecclia d̄z admittere q̄ corpa suspē
soꝝ sepeliant̄ in ecclia z q̄ oblatōes z missē fiant p̄ eis. Rūdetur q̄ si tal
lis suspēsus de oibus peccis suis purā p̄fessionē fecerat z digne penituit z
fm̄ p̄stitutiōnem ecclasticā in fine p̄munionē suscepit. tūc licz de iure cōi
sibi sepultura ecclastica denegat̄ tāq̄ malefactori publico. tñ ex gratia p̄t
sibi indulgeri. sic q̄ ad ecclasticā sepulturā admittat̄. z ex p̄sequēti etiam
admittūt̄ suffragia talū mortuoꝝ videlz oblatōes z missē. ¶ Tercū
casus. ponat̄ q̄ aliq̄s sacerdos sit in castro alicuius p̄ncipis q̄ scribit lrās
p̄ vindicta sanguinis. tūc dubitat̄ an efficiatur irregularis. Rūdet̄ q̄ cleri
cis phibetur stricte ne aliq̄uis dicet̄ vel scribat lrās pro vindicta sanguis

Summula Raymundi

nis. sed legere pmitte dicitur. et nullo modo subdiaconus diaconus vel sacerdos
tale officium exerceat ne ad occasionem aliquam inducat per tale officium. quod efficitur
res irregularis. et hoc habetur in decretalibus extra de clericis. ¶ Quartus ca-
sus. ponatur si aliquis veniens ad ecclesiam videns calicem quandam minus caute dimisit
sum. et ipsum recipiat et longo tempore detineat. tunc dubitatur utrum talis possit pro-
moveri ad sacros ordines. Respondetur quod si ille volutarie fuerit possessus et sa-
tis fecerit ecclesie cuius calix fuerat. nec de hoc est nota vel manifesta suspitio
tunc talis post penitentiam factam dummodo idoneus cognoscatur potest promoveri
ad sacros ordines. ¶ Quintus casus. ponatur quod si aliquis causa necessitatis
videlicet causa nuditatis vel famis aliquid furetur. tunc dubitatur utrum tenetur
restituere. Respondetur quod non. nam omnis quod cibaria vel vestes vel potum recipere
ex vera necessitate non tenetur simpliciter loquendo restituere. quod in necessita-
te omnia debent esse communia. sicut fuit in primitiva ecclesia tempore apostolorum
ut legitur in actibus apostolorum. Et erant illis omnia communia. Vel alio modo respondetur pro-
babilius ad dubium quod non. nam omnia quod cibaria vestes vel potum recipere causa nudita-
tis vel famis. ille tenetur de his penitere per aliquot hebdomadas. et hoc ex
trema necessitate cogente. si autem redderet econtra non tenetur penitere. sed ista
non fiunt de iure. ¶ Sextus casus. ponatur quod aliquis princeps committat incen-
dium ecclesie. et ponatur quod egritudine pueniens presentetur suo capellano qui ipsum
absolvit a vinculo anathematis. tunc dubitatur an iste debet habere ecclesiasticam
sepulturam. Respondetur quod sic. quod heredes eius compellendi sunt ut his quibus iste
princeps presentem vel alio modo damnum fecerit iuxta facultates suas digne
satis faciant et ut sic anima illius principis a peccatis presentem liberari. ¶ Ultimus ca-
sus est. ponatur quod aliquis incendiarius vel malefactor ecclesie a sacerdote com-
pendatur et ab eo interficiatur. tunc dubitatur an iste clericus interficiens eum sit irregu-
laris. Respondetur sub distinctione. nam si ille malefactor ei nocere noluerat
sed solum spoliare voluit ecclesiam. tunc si interficeret a clerico clericus est irregu-
laris. Si autem clericus voluisset interficere et clericus alio modo non potuisset eum
dere nisi ipsum interfecisset tunc est irregularis si talem malefactorem interfice-
ret. sed valde faciliter posset secum dispensari. Sed alij doctores dicunt quod sim-
pliciter non efficeretur irregularis. cum inter duo mala minus malum est elig-
gendum. modo minus videtur inesse periculositas quod presbyter interficeret illum cum
aliter evadere non potuit quam e converso

Capitulum tertium de baptismo.

Quatuor sacerdos .i. accipias
Am cathedras puerum tunc tres tibi sumas
patrinos s^c patrinos s^c tres persone
Personas. et non plures. quia sufficientes he

s^c patrinis s^c catholicam

His iniunge fidem puerum debere docere

illa oratione dominica .i. dum venerit ad annos discretiois

Atque pater noster. maturos dum tenet annos

¶ Istud est tertium capitulum. in quo auctor determinat de tertio sacramento.
quia auctor superius determinavit de duobus. scilicet eucharistia et sacra unctio